

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาล
ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
 THE PUBLIC COMMITTEE'S PARTICIPATION FOR COMMUNITY OF DEVELOPMENT
 IN TAMBON KAMALASAI, AMPHUR KAMALASAI, KALASIN PROVINCE.

14

วิลาวัณย์ นาไชยดี*

รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน**

ดร.จินดารัตน์ สมตะณีย์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลกมลาไสยและหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดคือคณะกรรมการชุมชน เทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 12 ชุมชน คณะกรรมการชุมชนละ 12 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 144 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามแบบมีโครงสร้างเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจและด้านการบริหารจัดการ ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเทศบาลตำบลกมลาไสย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การตรวจสอบข้อมูลคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและข้อเสนอโดยความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.8 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 38.2 กลุ่มตัวอย่างที่มากที่สุดอายุระหว่าง 51 – 60 ปี มี 68 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 36.1 ไม่มีประชากรที่ไม่ได้เรียนหนังสือ การประกอบอาชีพกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 50.0 กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนก่อนหักค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 5,000–9,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 56 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม อสม. คิดเป็นร้อยละ 51.4 และน้อยที่สุดคือกำนันผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.5

* นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

** คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลกมลาไสยพบว่าคณะกรรมการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สรุปค่าเฉลี่ยเป็นรายได้ ค่าเฉลี่ยด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 2.96 รองลงมาคือ ด้านกายภาพมีค่าเฉลี่ย 2.94 ด้านการบริหารจัดการ 2.93 ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2.90 ปัญหาของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนคือการไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม เวลาส่วนมากจะใช้ในการประกอบอาชีพและประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ไม่กล้าคิด กล้าทำ ไม่มีความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการชุมชนและคิดว่าไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองได้

3. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลกมลาไสยได้มีข้อเสนอแนะทางการพัฒนาไว้ คือ 1) เทศบาลตำบลกมลาไสยควรพัฒนาและส่งเสริมให้คณะกรรมการชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบกลยุทธ์และวิธีการที่จะโน้มน้าวให้คณะกรรมการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด 2) หาแนวทางการร่วมกันที่จะนำนโยบายของเทศบาลไปปฏิบัติกับชุมชนทั้ง 12 ชุมชน 3) พัฒนาส่งเสริมกระบวนการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องของกระบวนการมีส่วนร่วมในบทบาทและสิทธิของประชาชน เปิดให้มีการอบรม สัมมนา ทัศนศึกษาดูงาน เพื่อเปิดโลกทัศน์ วิทยุทัศน์ให้รับรู้เรื่องใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา 4) ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเสียงตามสายให้ครอบคลุมชัดเจนทุกพื้นที่ในเขตเทศบาล

ABSTRACT

The research aims to study the involvement of the committee of communities in the development of municipally, and finds the way of development in the municipality of Tambon Kamalasai, Amphur Kamalasai, Kalasin province. It was a quantitative study. The populations and sample groups were the committee of communities in Tambon Kamalasai, Amphur Kamalasai, Kalasin province. All of them were 12 communities, and 12 committees in each community. Thus, the population was 144 committees. The tool employed were three parts of questionnaires: Part 1 was questioned about personal data, Part 2 was questioned about the participation of the committees in society, environment, physical, economy and administration, Part 3 was open-ended questions of other advices as a guideline to develop the municipality of Tambon Kamalasai. The statistics used to analyse the date were frequent, percentage, mean and standard deviation (SD). To improve the data quality were the content analysis, categorized content and advices.

The research results were as follows:

1. Most of the population in the sample groups were 61.8 percent of women and 38.2 percent of men Most of them were 68 persons of 51–60 years old, it was 47.2 percent. Most of the sample group was finished secondary schools, it was 36.1 percent. All of them used to study in schools. Their occupations were agriculturists, it was 50.0 percent. The family's income before expensed was 5,000 – 9,999 Baht per month, it was 56 percent. Most of them were member of public health volunteers, it was 51.4 percent. A few of them were the head of Tambons or the head of villages, it is 3.5 percent.

2. The participation of the committees in the development of the Municipality of Tambon Kamalasai was found that the committees participated in society, environment, physical, economic, and administration was found that

in the medium of all aspects. We can conclude the average of income and the economy were the highest at 2.96. The second was physical at 2.94, the administration was 2.93, the society and environment were the same, at 2.90 The problems of the participation were the committees had no time to participate the activities. Most of the people were lack of acknowledgement understanding and awareness, and the importance of participation. They dared not think and did anything. They had no sense of leaders to administrate the communities and they thought that nothing can change their way of life.

3. The guidelines of development on the participation of the committees of the communities in the municipality of Tambon Kamalasai development, there were: 1) The municipality of Tambon Kamalasai sound developed and enhanced the committees to set the frame of strategies and methods together which can motivate most of the committees to join the groups, 2) Find the best practice together with the municipality's strategies within 12 communities. 3) Developed and enhanced the processes of training to increase the knowledge of participation in the roles and the rights of people. There would be training, seminars, observe activities and tour to open the world and their point of views to be up to date. 4) To inform data, news and activities of the municipality, especially, the wire broadcasting system should be recovered and cleared all the areas of municipality.

บทนำ

ปัจจุบันกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโลกได้มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้นเป็นการพัฒนาโดยองค์รวมทั้งทางด้านระบบนิเวศ ระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประชาชน ให้มีความสอดคล้องเกื้อหนุนซึ่งกันและกันในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, 2555 – 2559 : 3)

กรมการปกครองในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการสนับสนุนแนวคิดในการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยได้ดำเนินการสร้างความรู้ ความเข้าใจและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เริ่มจัดทำแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการทำเมือง/ชุมชนให้น่าอยู่ ดังนั้นกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยจึงได้จัดทำกรอบแนวทางการดำเนินการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ โดยมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคีการพัฒนาและได้ให้เทศบาลใช้เป็นกรอบในการวางแผนพัฒนา 5 ปี และแผนประจำปีให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)

เทศบาลตำบลกมลาไสยมีนโยบายที่จะพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่จะสำเร็จตามเป้าหมายได้นั้นจำเป็นต้องมีแรงสนับสนุน ที่สำคัญคือความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกมลาไสย เพราะผู้ที่อยู่ในพื้นที่จะเป็นผู้ที่รู้ปัญหาและรู้ความต้องการของท้องถิ่นมากกว่าบุคคลภายนอกชุมชนในการนำนโยบายเทศบาลไปสู่การพัฒนาเมืองให้น่าอยู่นั้น จำเป็น

อย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเนื่องจากประชาชนย่อมรู้จักสภาพปัญหาของท้องถิ่นตนเองเป็นอย่างดี เทศบาลตำบลกมลาไสยได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็นชุมชนต่าง ๆ ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ สังคม ประเพณีวัฒนธรรม หรือหลักเกณฑ์อื่นใดที่เหมาะสม และให้แต่ละชุมชนเลือกกรรมการชุมชนขึ้นมาเป็นตัวแทนที่สำคัญของประชาชนในการเป็นกลไกให้นโยบายของเมืองน่าอยู่ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น:กรณีศึกษาเทศบาลตำบลกมลาไสยมีเพียงใด อะไรเป็นปัจจัยที่เอื้อหรืออุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่เมืองน่าอยู่

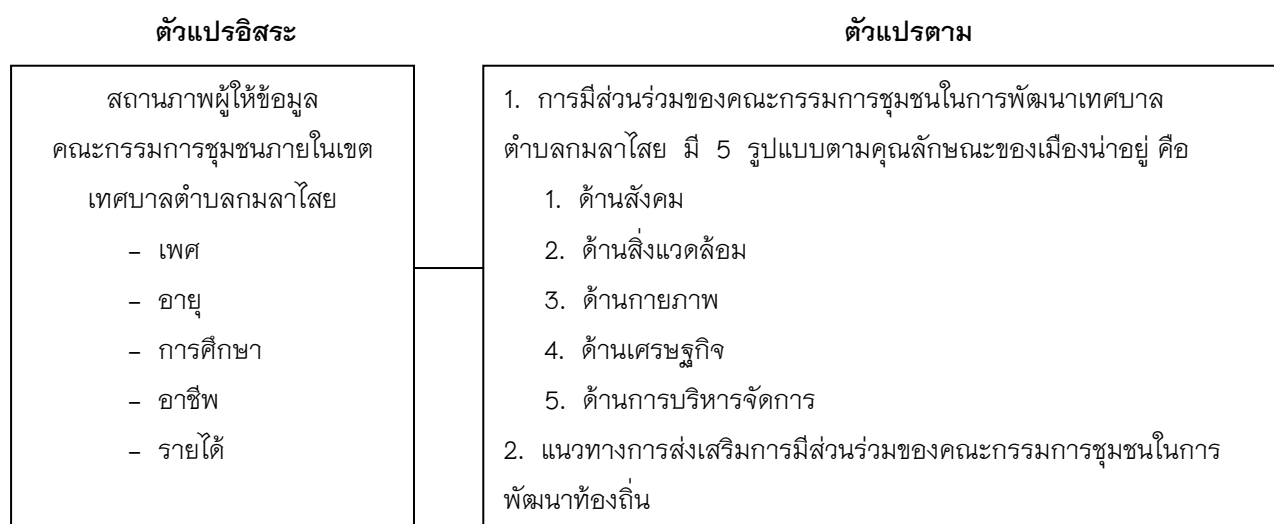
ด้วยเหตุปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลกมลาไสยให้เป็นเมืองน่าอยู่และเป็นข้อมูลและแนวทางในการเตรียมการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไปด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลกมลาไสย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น:กรณีศึกษาเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์” สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 144 คน เลือกศึกษาประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นส่วนที่สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นชุดคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลกมลาไสยประกอบด้วย ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจและด้านการบริหารจัดการ ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1, ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด (Opened Form Questionnaire) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเทศบาลตำบลกมลาไสย

วิธีรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น มาบูรณาการสร้างเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมายและสมมุติฐานการศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนดนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความครบถ้วน ความถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาของการศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยหาค่าเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) ได้ค่า 0.67 – 1 จำนวน 2 ท่าน

5. หาค่าดัชนีความสอดคล้องของความมุ่งหมายกับเนื้อหาโดยดูจากการให้คะแนนของผู้มีประสบการณ์ทั้ง 2 ท่านดังกล่าวเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

6. นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ลี โจเซฟครอนบาค (Lee Joseph Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.70 ขึ้นไป

7. นำเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เพื่อให้ทราบลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลกมลาไสยโดยให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

ถ้าตอบ การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
ถ้าตอบ การมีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ถ้าตอบ การมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ถ้าตอบ การมีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ถ้าตอบ การมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์ในการพิจารณาหาระดับการมีส่วนร่วมจะพิจารณาจากค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ดังนี้

ถ้าได้ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ถ้าได้ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ถ้าได้ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ถ้าได้ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 ระดับการมีส่วนร่วมมาก

ถ้าได้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ข้อมูลทั่วไปพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.8 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 38.2 กลุ่มตัวอย่างที่มากที่สุดอายุระหว่าง 51 – 60 ปี มี 68 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 36.1 ไม่มีประชากรที่ไม่ได้เรียนหนังสือ การประกอบอาชีพกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 50.0 กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนก่อนหักค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 5,000 – 9,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 56 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม อสม. คิดเป็นร้อยละ 51.4 น้อยที่สุดคือกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.5

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน

1. ด้านสังคม เช่น กิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม การดูแลสุขภาพในชุมชน การออกกำลังกาย การส่งเสริมการป้องกันยาเสพติด การส่งเสริมการเรียนรู้และการกีฬา เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.97$) ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมด้านสังคมในการร่วมสมทบทุนเพื่อการดำเนินงานโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.22$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมด้านสังคมในการร่วมประเมินผลการดำเนินงาน ($\bar{x} = 3.11$) การมีส่วนร่วมประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการ ($\bar{x} = 2.97$) การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินการและการมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินการมีค่าเท่ากัน ($\bar{x} = 2.92$) และการมีส่วนร่วมด้านสังคมในการร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.7$)

2. ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย การป้องกันอากาศเป็นพิษ การดูแลน้ำดื่ม น้ำใช้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.90$) ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อมในการร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการและร่วมสมทบทุนเพื่อการดำเนินการมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{x} = 2.97$) และ

รองลงมาร่วมประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน ($\bar{x} = 2.93$) การมีส่วนร่วมแรงในการดำเนินและการมีส่วนร่วมประเมินผล การดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{x} = 2.92$) และการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อมในการเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.7$)

3. ด้านกายภาพ โดยมีกิจกรรมพัฒนาสาธารณูปโภค เช่น การพัฒนาสวนสาธารณะ สถานที่ท่องเที่ยว ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า สนามกีฬา เป็นต้น โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.90$) ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมด้านกายภาพในการดำเนินการและร่วมประเมินผลการดำเนินงานโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{x} = 2.97$) และรองลงมาการมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 2.93$) การมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมสมทบทุนเพื่อการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{x} = 2.92$) และการมีส่วนร่วมด้านกายภาพในการร่วมประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.7$)

4. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น การพัฒนาอาชีพหลัก การพัฒนาอาชีพเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประจำตำบล การส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่งเสริมการออมทรัพย์ การระดมทุนเพื่อการพัฒนา โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.94$) ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจในการร่วมแรงในการดำเนินงานโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.11$) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจในการร่วมประเมินผลการดำเนินงาน ($\bar{x} = 3.03$) การมีส่วนร่วมสมทบทุนเพื่อการดำเนินงาน ($\bar{x} = 2.97$) การมีส่วนร่วมประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการ ($\bar{x} = 2.92$) การมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 2.91$) และการมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจในการร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.7$)

5. ด้านการบริหารจัดการ โดยกิจกรรมการพัฒนา เช่น การเป็นกรรมการบริหารชุมชน อาสาสมัครป้องกันภัย อาสาสมัครสาธารณสุข การประชาสัมพันธ์ การประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรชุมชน โดยผู้ตอบแบบสอบถามภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.96$) ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมประเมินผล การดำเนินงานโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.2$) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมสมทบทุนหรือการดำเนินการ ($\bar{x} = 3.09$) การมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 2.97$) การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 2.92$) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 2.90$) และการมีส่วนร่วมด้านประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.7$)

ตอนที่ 3 แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในด้านสังคม เสนอให้มีการตรวจสอบสุขภาพผู้สูงอายุเคลื่อนที่ มีลาดกีฬาชุมชนด้านยาเสพติดทุกชุมชน อบรมการป้องกันยาเสพติด ให้ส่งเสริมการแข่งขันกีฬาชุมชน มีการจัดอบรมคอมพิวเตอร์แก่เด็กและเยาวชน

3.2 แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อม เสนอให้มีการจัดเก็บขยะให้สะอาดเรียบร้อย เพิ่มจำนวนถังขยะให้มีทุกครัวเรือน เก็บขยะในซอยเล็กที่รถเข้าถึงได้ เสนอให้มีการจัดอบรมเรื่องการทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในครัวเรือน เสนอให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น เช่น การอบรมการจักสาน การทอเสด การสนับสนุนประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น การส่งเสริมกลุ่มอาชีพควรจัดงบประมาณให้ทั่วถึงและเพียงพอ

3.3 แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในด้านกายภาพ การพัฒนาสาธารณูปโภค เสนอให้ขยายเขตไฟฟ้าแสงสว่างในจุดสำคัญที่ยังไม่มี เสนอให้ก่อสร้างถนนคอนกรีตในสายที่ยังไม่ได้ก่อสร้าง การดำเนินการงานด้านโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ด้านการบริการบำรุงรักษา ซ่อมแซมควรมีการดำเนินการที่รวดเร็วเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้เร็วที่สุด

3.4 แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในด้านเศรษฐกิจเสนอให้มีการจัดอบรม อาชีพให้แก่ผู้ว่างงาน ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มอาชีพในแต่ละชุมชนให้เข้มแข็ง

3.5 แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในด้านบริหารจัดการ การเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีหลายช่องทางเช่นการจัดทำวารสาร และจัดทำเว็บไซต์ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึง ข้อมูลได้อย่างสะดวก จัดให้ทำแบบสอบถามสำรวจความต้องการของประชาชนในการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการด้าน ต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลจะดำเนินการซึ่งเสนอรายละเอียด วัตถุประสงค์ ผลประโยชน์ที่จะเกิดหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจาก การดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ทำให้ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนและแนวทางการ พัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นให้มี ศักยภาพมากยิ่งขึ้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

เชิงนโยบาย

1. เทศบาลตำบลกมลาไสยควรพัฒนาและส่งเสริมให้คณะกรรมการชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนกล ยุทธ์และวิธีการที่จะโน้มน้าวให้คณะกรรมการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบกลยุทธ์ วิธีการที่จะนำนโยบายของ ทางเทศบาลไปปฏิบัติและพัฒนาชุมชนทั้ง 12 ชุมชน ให้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนและสามารถที่จะสร้าง ความตระหนักในจิตสำนึกสาธารณะว่าชุมชนเป็นของทุกคน โดยที่ชุมชนจะนำอยู่อาศัยต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกคน ร่วมมือกันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่จะส่งผลให้เทศบาลตำบลกมลาไสยน่าอยู่ปลอดภัยและผสมผสานกันระหว่างปัจจัยแวดล้อม ใน 5 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการ

2. เทศบาลตำบลกมลาไสยควรพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องของกระบวนการ มีส่วนร่วมในบทบาทและสิทธิของประชาชนภายในเขตเทศบาลตำบลกมลาไสยทั้ง 12 ชุมชน อบรมเรื่องการปกครองท้องถิ่น การกระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ว่าจะเกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนร่วมอย่างไรได้รับข้อมูลข่าวสารของทาง เทศบาลได้อย่างรวดเร็วกว่าเดิม เพื่อประโยชน์ในการที่จะปฏิบัติตามการกำหนดกรอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของ เทศบาลตำบลกมลาไสยต่อไป

เชิงปฏิบัติ

1. เทศบาลตำบลกมลาไสยควรเปิดโอกาสให้ความรู้แก่คณะกรรมการชุมชนในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาท้องถิ่น อาจเป็นการอบรม เช่น อบรมการป้องกันยาเสพติด อบรมคอมพิวเตอร์ อบรมเรื่องการทำน้ำหมักชีวภาพ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความสัมพันธ์อันดีของคณะกรรมการชุมชน สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริม กลุ่มอาชีพภายในชุมชน จัดสัมมนา ทัศนศึกษาดูงานโดยศึกษาจากสภาพความเป็นจริง ไม่ใช้การศึกษาตามทฤษฎีแต่เพียง อย่างเดียว ซึ่งอาจทำให้ขาดวิสัยทัศน์ และเพื่อคณะกรรมการชุมชนเหล่านั้น จะนำแนวคิดที่พบเห็นมาประยุกต์ใช้ให้ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และวิถีชีวิตของชุมชนต่อไป

2. เทศบาลตำบลกมลาไสยควรส่งเสริมให้ผู้นำโครงการหรือผู้บริหารของเทศบาลตำบลกมลาไสยแสวงหาโอกาสพบปะพูดคุยทำความคุ้นเคยกับคณะกรรมการชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นทุกระดับ ทุกอาชีพ โดยจัดการแข่งขันกีฬาชุมชนเพื่อสร้างความสามัคคีและต่อต้านยาเสพติด เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นกรรมการหรือสมาชิกกลุ่มใด ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองชุมชนให้น่าอยู่ โดยคิดว่าประชาชนเหล่านี้เป็นกำลังส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น

3. เทศบาลตำบลกมลาไสยควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้แก่ประชาชนทราบทุกโครงการที่ดำเนินการอยู่ โดยทั่วถึงและส่งเสริมกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเสียงตามสาย ที่อ่านหนังสือประจำชุมชนต่าง ๆ ทั้ง 12 ชุมชน จัดทำวารสารเทศบาล จัดทำเว็บไซต์เทศบาลเป็นต้น

เชิงวิชาการ

จากผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในครั้งนี้ได้พบปัญหาหลายอย่างและควรเสนองานวิจัยของเทศบาลตำบลกมลาไสย ทั้งภายในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมให้เทศบาลตำบลกมลาไสย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ให้ทราบถึงแนวทางในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อสิทธิและประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลกมลาไสย ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบข้อมูลเชิงลึก

2. ควรทำการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลกมลาไสย ในรูปแบบอื่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อที่จะทราบว่าลักษณะโครงสร้างอำนาจหน้าที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมแตกต่างกันหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- บรรเจิด เจริญเวช. “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี : กรณีศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดี พ.ศ. 2548 จังหวัดสุราษฎร์ธานี.” วารสารการพัฒนาท้องถิ่น. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 : 174-188 : 2548.
- พวงทอง โยธาใหญ่. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาโท รัช.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- วิทยากร เชียงกุล. การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย : บทวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ฉบับแกระ. 2527
- สุเทพ เชาวลิตร. หลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. 2524.
- อภิชัย พันธเสน. แนวคิดทฤษฎีและภาพรวมของการพัฒนา. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2539.

